

Шляхи оптимізації операційної діяльності аграрних підприємств в Україні в умовах війни

Сергій Гальченко

*аспірант спеціальності 073 «Менеджмент»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: HalchenkoSS@krok.edu.ua*

Ганна Пазєєва

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: PazeevaA@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-6557-6890*

Актуальність теми дослідження. Оптимізація операційної діяльності підприємств аграрного сектору в умовах військового часу постає вкрай важливим завданням з огляду як тактичного управління, так і стратегічного менеджменту для забезпечення стабільності та продовольчої безпеки країни. Управління сучасним підприємством аграрного сектору вирізняється складними виробничими, соціальними та економічними процесами. Відповідальність менеджменту за результати діяльності підприємства, використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів в умовах війни різко зростає, оскільки визначає спроможність організації бути життєстійкою, тобто конкурентоспроможною та корисною для суспільства. Це проявляється в здатності менеджменту до оптимізації діяльності підприємства, з урахуванням змін як у внутрішньому, так і зовнішньому середовищі.

Об'єктом дослідження є підприємства аграрного сектору в Україні.

Предметом дослідження є теоретико-методичні шляхи оптимізації управлінської діяльності на підприємствах аграрного сектору.

Метою дослідження є визначення шляхів оптимізації управління підприємствами аграрного сектору України в умовах війни.

Основні завдання дослідження:

- Проаналізувати наукові джерела та успішні практики щодо шляхів оптимізації управління підприємствами аграрного сектора.
- Визначити дієві шляхи оптимізації управління підприємствами аграрного сектора в умовах військового стану в Україні.
- Надати рекомендації підприємствам аграрного сектора України щодо застосування досягнень сучасної науки менеджменту для оптимізації їх діяльності в умовах війни.

Інформаційна база дослідження. Різні аспекти управління підприємствами досліджені у вагомому доробку зарубіжних і вітчизняних вчених. Управління інноваціями на підприємствах України представлені в працях таких науковців, як О. Василенко, П. Гайдуцький, Т. Зінчук, М. Кропивко, О. Кузьмін, Ю. Лупенко, П. Саблук, А. Сухорукова, А. Щуревич, А. Яковлева та ін. Питання оптимізації виробничої програми в системі менеджменту аграрних підприємств досліджують

Н. Горобець, С. А. Нужна, Н. М Самарець. та ін. Окремі аспекти модернізації організаційної структури управління з урахуванням змін оточуючого середовища представлені в працях О. Лінькової, О. Лозовського та ін. Однак, шляхи оптимізації управління підприємствами аграрного сектора в умовах військового стану в Україні залишаються малодослідженими.

Етапи та результати дослідження. Для розвитку аграрного сектору в Україні сформована належна законодавча база, яка забезпечує впровадження інновацій та здобутків науки менеджменту. Однак війна, яку розв'язала росія, активні бойові дії та тимчасова окупація окремих територій України, на яких розміщуються сільськогосподарські угіддя та великі агропідприємства, поставила нові соціо-економічні виклики. В цих стрімко змінних умовах зовнішнього середовища діяльність підприємства буде успішною, якщо менеджери вміло застосовують прийоми та методи сучасного операційного, тактичного та стратегічного менеджменту, мають обґрунтовану стратегічну мету діяльності та набір економічно доцільних механізмів оптимізації управління підприємством. На основі аналізу наукових джерел можемо виокремити такі шляхи оптимізації в умовах військового стану:

- планування та управління ресурсами, оскільки управління ресурсами, такими як земля, трудові ресурси, технології та фінанси, є критичним у військовий час. Підприємства повинні ретельно планувати використання цих ресурсів для максимізації виготовлення продукції та ефективності виробництва;
- диверсифікація продукції, оскільки розширення асортименту продукції може зменшити ризики та забезпечити більшу стійкість підприємства до негативних впливів військових дій на ринок;
- використання технологій та інновацій може підвищити продуктивність та зменшити витрати. Наприклад, використання дронів для моніторингу земель, внесення добрив тощо підвищує ефективне використання ресурсів;
- створення запасів сировини та інших ресурсів, що в умовах невизначеності та можливих обмежень у постачанні, може забезпечити безперебійне виробництво.

Окремо варто наголосити на дотриманні умов безпеки та захисту працівників і виробничих об'єктів, що є надзвичайно важливим в умовах військового конфлікту. Ці шляхи можуть допомогти підприємствам аграрного сектору оптимізувати свою операційну діяльність та забезпечити стійкість у непередбачуваних умовах військового часу.

Сучасний менеджмент пропонує різноманітні методи та інструменти для ефективного планування та управління ресурсами на підприємствах аграрного сектору. В умовах військового часу, коли ситуація може швидко змінюватися, доцільно застосовувати метод управління проектами. Зокрема, використання менеджментом аграрних підприємств методів Agile та Scrum допоможе швидко адаптуватися до змін та забезпечувати результативність в умовах невизначеності.

Висновок. Оптимізація управління підприємствами аграрного сектора в умовах військового стану в Україні потребує застосування здобутків теорії та

практики сучасного менеджменту. Визначення та застосування ефективних і дієвих шляхів оптимізації управління підприємствами аграрної сфери сприятиме відновленню обсягів виробництва, підвищенню рівня конкурентоспроможності продукції і зміцненню позиції підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринку аграрних товарів.

Ключові слова: управління, аграрні підприємства, військовий стан, конкурентоспроможність.

Список використаних джерел

1. Лозовський О. М., Гусак К. Ю. Шляхи оптимізації системи менеджменту підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 2. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6896> (дата звернення: 10.04.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.2.46
2. Дудар Т. Розвиток інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки України /Т. Дудар// *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. – Тернопіль, 2019. № 1. – С. 60-69.
3. Нужна С. А., Самарець Н. М. Оптимізація використання виробничих ресурсів підприємствами аграрного сектору. / С.А. Нужна, Н.М. Самарець // *Економічний аналіз*. Тернопіль. — 2018. — Том 28. — № 4. — С. 225—234.